

2020-2021

קורס - 290.3069 הנגשה תרבותית במערכת הבריאות

מועד: יום ב' שעות 16:00-12:00 ; זום

מרצה: ד"ר נוסייבה ריאן-גרה

שעות קבלה: בתיאום מראש

דרכי התקשרות: nrayan@univ.haifa.ac.il, nrayan84@gmail.com

סוג הקורס: הרצאות

רמת הקורס: תואר ראשון, שנה ג'

מטרות הקורס:

ההתמודדות עם שונות תרבותית ועם גיוון לשוני היא אחד האתגרים המשמעותיים העומדים כיום בפני ספקי שירותי הבריאות בישראל. כדי לצלוח בהתמודדות זו ולתת מענה לכלל אזרחי המדינה, נדרשים ארגוני הבריאות להנגיש תרבותית את כל שירותי הבריאות שהם מספקים לאוכלוסיות השונות. מטרת הקורס להקנות ידע ולהעשיר את הסטודנטים והמטפלים לעתיד במערכת הבריאות, בכלים ישימים בתחום ההנגשה התרבותית, על מנת שיוכלו להעניק טיפול איכותי ונגיש יותר לכל מטופליהם.

תכנים ומבנה הקורס:

הקורס יעסוק בתכנים הבאים:

- מיפוי ההיבטים הרב תרבותיים באמצעות המודל ההתנהגותי של אנדרסן (Health Behavior Model-HBM)
- אי שוויון בבריאות – הכרת הפערים בבריאות בהקשר של חוק בריאות ממלכתי ודרכים לצמצומם
- מבוא להנגשה רב תרבותית במערכת הבריאות- מודלים של כשירות תרבותית ומודלים לגישור על פערים תפיסתיים היכולים להיווצר במפגש הרפואי
- ידע תרבותי על קבוצות חברתיות בישראל
- תקשורת רב תרבותיות במערכת הבריאות
- רפואה משלימה ואלטרנטיבית/מסורתית בקרב אוכלוסיות שונות בישראל
- שימור הרצף הטיפולי - אינטגרציה במעבר בין מערכות מטפלות
- הדרכת מטופלים בשחרור בהקשר רב תרבותי

הקורס הינו קורס סמסטריאלי, המובנה במתכונת של 6 מודולות לימודיות המקיפות א תכני הקורס. כל מודולה מועברת תוך שילוב של שיטות למידה שונות, כולל הרצאות, פעילות למידה קבוצתית, וסרטי לימוד.

תכנית השיעורים:

מודולה	נושא השיעור
הקדמה היבטים רב תרבותיים	הקדמה של הקורס
	המודל ההתנהגותי של אנדרסן למיפוי ההיבטים התרבותיים המשפיעים על תוצאי בריאות Health Behavior Model-HBM
אי שוויון בבריאות	אי שוויון בבריאות וחוק ביטוח בריאות ממלכתי
	גורמים לאי שוויון בארץ ובעולם
	תאוריות הקשורות בהבנת אי שוויון בבריאות
	ניתוחי מקרה
הנגשה תרבותית במערכת הבריאות	הגישה הרב תרבותית בבריאות
	המודל של כשירות תרבותית
	מודלים לגישור על פערים תפיסתיים במפגשים רב תרבותיים
	הצגת מקרים/סרטונים
	שיפור הידע התרבותי וחשיפה תרבותית לאוכלוסיות שונות בישראל
	כשירות מבנית והשוואה בינלאומית
רפואה משלימה/אלטרנטיבית	רפואה מסורתית ומשלימה
	הצגת מקרים של שימוש ברפואה מסורתית בקרב אוכלוסיות שונות
	ניתוח סרט
שימור הרצף הטיפולי	אינטגרציה של הטיפול – במעבר בין מערכות מטפלות
	סוגיות בשימור רצף טיפולי
	מעבר בית חולים-קהילה ואיכות המפגש אצל רופא משפחה
	ניתוחי מקרה- פגיעה באיכות הטיפול במעברים (אשפוזים חוזרים)
הדרכת מטופלים בשחרור	תקשורת מילולית ולא מילולית, אוריינות בריאות ונוכחות מטפל עיקרי
	היבטים וכלים הקשורים להדרכת מטופלים
	ניתוחי מקרה
	מצגות סיכום

אתר אינטרנט: Moodle

דרישות הקורס:

- השתתפות ונוכחות סדירה בשיעורים – חובה
- הסטודנטים **נדרשים לפתוח מצלמות** בשיעורים. במקרה שהשיעור יוקלט, תמונות הגלריה לא יוקלטו. אי פתיחת מצלמה תחשב כהיעדרות
- על כל הסטודנטים לקחת חלק פעיל בהפעלה הכיתתית ובמצגת המסכמת

הערכת הקורס:

- השתתפות פעילה: 20%
- הפעלה כיתתית: 20%
- מצגת מסכמת: 60%

הגשת המצגת המסכמת תתבצע באמצעות ה-Moodle ותוצג גם בכיתה. הנחיות מפורטות תתפרסמנה במהלך הסמסטר. חובה להגיש את המצגת במועד שיקבע. כל יום עיכוב בהגשה יגרור ירידה של 5 נקודות בציון המצגת.
הערכה: ציון עובר של הקורס – 60.

ביבליוגרפיה:

מודול I מודל התנהגותי של אנדרסן:

- Babitsch, B., Gohl, D., & von Lengerke, T. (2012). Re-revisiting Andersen's Behavioral Model of Health Services Use: a systematic review of studies from 1998–2011. *GMS Psycho-Social-Medicine*, 9.
- Andersen, R. M. (2008). National health surveys and the behavioral model of health services use. *Medical Care*, 46(7), 647-653 .
- Andersen, R. M. (1995). Revisiting the behavioral model and access to medical care: Does it matter? *Journal of Health and Social Behavior*, 36(1), 1-10.
- Andersen, R., & Newman, J. F. (1973). Societal and individual determinants of medical care utilization in the united states. *Milbank Quarterly*, 15(1), 95-124.

מודול II אי שוויון בבריאות:

- משרד הבריאות. (2017). אי-שוויון בבריאות וההתמודדות עמו. <https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/inequality-2017.pdf>
- Arcaya, M. C., Arcaya, A. L., & Subramanian, S. V. (2015). Inequalities in health: definitions, concepts, and theories. *Global Health Action*, 8. doi: 10.3402/gha.v8.27106. eCollection 2015.

מודול III הנגשה תרבותית במערכת הבריאות:

- דיין, נ. ובידרמן, א. (2014) כשירות תרבותית בשירותי בריאות: חקיקה ומדיניות בארה"ב, אוסטרליה, אנגליה וישראל - מבט משווה. קידום בריאות, 35-43.
- ניסים, ש' (2011). סיעוד רב תרבותי כמקדם את איכות הטיפול. האחות בישראל, 187, 8-13.
- ווילף מירון, ר', שם טוב, א', לוינהוף, א', יערי, ע', אביצור, מ', וינר, א'...., קוקיה, א' (2010). צמצום פערים וקידום השוויון במכבי שירותי בריאות: מדו"ח השוויון לתוכנית פעולה ארגונית. הרפואה, 149 (4), 201-213.
- Campinha-Bacote, J., (January 31, 2003). "Many Faces: Addressing Diversity in Health Care". *Online Journal of Issues in Nursing*. Vol. 8 No. 1. Available: www.nursingworld.org/MainMenuCategories/ANAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/TableofContents/Volume82003/No1Jan2003/AddressingDiversityinHealthCare.aspx
- Betancourt, J.R., Green, A.R., Carrillo, J.E., & Ananeh-Firempong, O. (2003). Defining cultural competence: a practical framework for addressing racial/ethnic disparities in health and health care. *Public Health Rep* Jul-Aug; 118(4), 293-302.
- Metzl, J. M., & Hansen, H. (2014). Structural competency: Theorizing a new medical engagement with stigma and inequality. *Social Science & Medicine*, 103, 126-133.

מודול IV רפואה משלימה/אלטרנטיבית/מסורתית:

- ברויטמן, מ', זכרוב, א', וחרפק, ס'. (2014). מדברים מהשטח. **ביטאון הסייעוד האונקולוגי בישראל**, 26(3), 54-55.
- דיין, נ. (2014). השתלבות יוצאי אתיופיה בישראל, תמונת מצב. המרכז האקדמי רופין: המכון להגירה ושילוב חברתי.
- גריסו, נ'. (2009). ד"ר יש לי תולעים בראש. *Medicine*. גיליון 13, ע"מ 28-35.
- ארז, ג, שני מ. הסיפור שלא סופר - סיפורן של העולות מאתיופיה. הרפואה. 2008 ; 147 (12): 975-977.

- כספי, ע. (2015). עשה ואל תעשה בהקמת יחידות לרפואה אינטגרטיבית במערכת בריאות ציבורית – אתגרים ותובנות. " הרפואה, 154, 187-191 .
- פרנקל, מ. וגמוס, ד. (2015). הרפואה המשלימה בישראל - עשור לחברה הישראלית לרפואה משלימה של הר"י. " הרפואה, 154, 8-6

מודול V שימור הרצף הטיפולי:

- קומנשטר, ד', כהן, א', וינקר, ש' וביטרמן, ח' (2014). מדידה והערכה של רצף הטיפול בתי חולים, קהילה ומה שביניהם. **איכות ברפואה**, 1, 8-6.
- שדמי, א' (2014). סוף עידן "החולה מוכר למחלקתנו": מניעת אשפוז חוזר, מדד אינטגרטיבי לשיפור איכות הטיפול. **איכות ברפואה**, 2, 8-6.
- Rayan-Gharra, N., Shadmi, E., Tadmor, B., Flaks-Manov, N., & Balicer, R. D. (2019). Patients' ratings of the in-hospital discharge briefing and post-discharge primary care follow-up: the association with 30-day readmissions. *Patient education and counseling*, 102(8), 1513-1519.
- Coleman, E. A. (2003). Falling through the cracks: challenges and opportunities for improving transitional care for persons with continuous complex care needs. *Journal of the American Geriatrics Society*, 51(4), 549-555.
- Jencks, S. F., Williams, M. V., & Coleman, E. A. (2009). Rehospitalizations among patients in the Medicare fee-for-service program. *New England Journal of Medicine*, 360(14), 1418-1428.
- Shadmi E, Admi H, Ungar L, Naveh N, Muller E, Kaffman M, Rayan N, Reis S. Cancer care at the hospital–community interface: Perspectives of patients from different cultural and ethnic groups. *Patient Educ Couns*. 2010; 79(1): 106.

מודול VI הדרכת מטופלים בשחרור בהקשר רב תרבותי:

- Rayan-Gharra, N., Balicer, R. D., Tadmor, B., & Shadmi, E. (2019). Association between cultural factors and readmissions: the mediating effect of hospital discharge practices and care-transition preparedness. *BMJ quality & safety*, bmjqs-2019.
- Rayan-Gharra N, Tadmor B, Balicer RD, Shadmi E. Multicultural Transitions: Caregiver Presence and Language-Concordance at Discharge. *International journal of integrated care*. 2018 Aug 8; 18(3).
- Rayan N, Admi H, Shadmi E. Transitions from hospital to community care: the role of patient–provider language concordance. *Israel journal of health policy research*. 2014; 3(1): 24.

- Nosbusch, J. M., Weiss, M. E., & Bobay, K. L. (2010). An integrated review of the literature on challenges confronting the acute care staff nurse in discharge planning. *Journal of Clinical Nursing*, 20(5-6), 754-774.
- Johnson, A., & Sandford, J. (2005). Written and verbal information versus verbal information only for patients being discharged from acute hospital settings to home: Systematic review. *Health & Education Research*, 20(4), 423-429.
- Kripalani S, Jackson AT, Schnipper JL, Coleman EA. Promoting effective transitions of care at hospital discharge: a review of key issues for hospitalists. *Journal of hospital medicine*. 2007; 2(5): 314-23.